

ефективний державний механізм відіграють ключову роль для існування самої можливості держави гарантувати та забезпечувати весь обсяг конституційних прав та свобод людини та громадянина взагалі.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про правовий режим воєнного стану». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24.02.2022р. №64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
3. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Закон України Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР. Дата оновлення 07.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#top>
5. Кузніченко С.О. Концепт обмеження прав людини в умовах воєнного стану. Південноукраїнський правничий часопис, 2022. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/1-2/8.pdf>
6. Белов Д.М., Белова М.В. Система захисту прав і свобод людини і громадянина: доктринальні та нормативні основи. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право», 2022. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/273656>
7. Гавриленко О.І. Дотримання конституційних прав та свобод в умовах воєнного стану., 2022. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/287204>
8. Салієнко О.О. Співвідношення прав людини та міжнародного гуманітарного права., 2020. URL: <http://inlawalmanac.mgu.od.ua/v23/23.pdf>

*Шаповалова Інна Олександрівна,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Національної академії внутрішніх справ*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

У сучасних умовах питання професіоналізації державних правоохоронних органів залишається невирішеним. Відповідно до національного законодавства робота в Державному бюро розслідувань віднесена до спеціалізованої державної служби, яка проявляється в діяльності осіб вищого та старшого начальницького складу, державних службовців та осіб, які уклали трудовий договір (контракт) з Державним бюро розслідувань. Ці категорії відрізняються одна від одної і потребують подальшого дослідження на шляху від початку процесу становлення професіонала до завершення професійної кар'єри. Професіоналізація як наукова проблема є давньою, а сам термін з'явився ще в першій половині ХХ століття. Водночас інформаційне суспільство ХХІ століття постійно підвищує вимоги до

рівня знань, умінь та компетентності працівників у суспільстві, в тому числі у сфері публічних послуг. З цієї причини Національне бюро розслідувань не є винятком і потребує постійного оновлення своїх складових та вимог до професіоналізму своїх працівників.

Найсучасніше та найбільш чітке визначення професіоналізації надає Енциклопедія державного управління, згідно з яким професіоналізація – це процес планування необхідних знань, умінь і навичок; адаптація до професійного середовища [1, с. 234]. В. Лапшина, проаналізувавши більшість традиційних наукових підходів до категоризації поняття «професіоналізація», визначає її як процес, в результаті якого у працівника формується об'єктивна (наявність знань, умінь, навичок та професійно важливих якостей) і суб'єктивна (усталена адекватна мотивація) готовність до професійної діяльності. Професіоналізм є результатом цього процесу, показником успішності його здійснення, якісною характеристикою фахівця професіонала. Таким чином, професіоналізм виступає якісною характеристикою результату здобуття знань та досвіду, а тому потенційно його може набути кожен. Інакше кажучи, професіоналізація – це процес становлення і розвитку професіоналізму [2, с. 167].

На сьогодні у наукових дослідженнях, присвячених правовій тематиці не має єдиної точки зору на зміст категорії «правова основа». Юридичний термін «правова основа», зокрема, характеризує формальне закріплення повноважень органів державної влади, окреслює підстави та особливості реалізації закріплених за ними прав та обов'язків [3, с. 26]. С. П. Поляк, під «правовою основою» розуміє систему нормативних актів, що визначають функції, компетенцію, форми і методи діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, а також їх структурних підрозділів [6, с. 174]. С. Г. Серьогіна, підкреслює, що «правова основа» являє собою сукупність правових норм, що регулюють суспільні відносини, які виникають у процесі організації й функціонування органів публічної влади, закріплюють елементи їх організації і діяльності [7]. Л. К. Багайчук, розглядає правову основу саме як норму права, яка встановлюється та охороняється державою в результаті суспільного договору [8, с. 2].

Приймаючи Конституцію України, народні депутати зазначили у Перехідних положеннях, що прокуратура продовжує виконувати функцію досудового розслідування до початку роботи органу з цими повноваженнями. Проте закон про створення Державного бюро розслідувань Верховна Рада України ухвалила лише через 19 років – 12 листопада 2015 року.

14 січня 2016 року Президент України підписав закон, а 29 лютого постановою Кабінету Міністрів України № 127 було утворено Державне бюро розслідувань.

27 листопада 2018 року Державне бюро розслідувань почало здійснювати правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції.

3 грудня 2019 року Верховна Рада України підтримала законопроект № 2116 «Про внесення змін до Закону України «Про Державне бюро

розслідувань» щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань», яким передбачила інституційне посилення ДБР.

Законом змінено статус Державного бюро розслідувань – ДБР стало державним правоохоронним органом, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції. До цього Державне бюро розслідувань було центральним органом виконавчої влади, що здійснювало правоохоронну діяльність.

З урахуванням особливого правового режиму – воєнного стану, що введений в Україні з моменту початку збройної агресії Російської федерації 24 лютого 2022 року проти допомоги силам оборони у відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України та її територіальній цілісності якісний процес підготовки та формування працівників Державного бюро розслідувань набуває особливого значення. За кожним результатом діяльності Державного бюро розслідувань, як розслідуванням резонансних злочинів, так і виконанням щоденних обов'язків, стоять люди від професіоналізму і доброчесності яких залежить робота всього бюро.

Місія Державного бюро розслідувань – встановлення справедливості у суспільстві шляхом незалежного та всебічного розслідування злочинів задля притягнення винних до відповідальності, незважаючи на їхні посади, зв'язки та ресурси. При реалізації цих завдань працівники Державного бюро розслідувань будуть неухильно дотримуватись принципів:

верховенства права, відповідно до якого людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави;

законності, справедливості, неупередженості, незалежності і персональної відповідальності кожного працівника Державного бюро розслідувань;

відкритості та прозорості діяльності Державного бюро розслідувань, підзвітності і підконтрольності визначеним законом державним органам;

політичної нейтральності і позапартійності;

єдиноначальності у поєднанні з колективним способом реалізації окремих повноважень Державного бюро розслідувань. Принцип єдиноначальності не заперечує принципу процесуальної самостійності слідчого органу Державного бюро розслідувань.

Важливою умовою формування фахової команди є професійна підготовка працівників Державного бюро розслідувань.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. К. : НАДУ, 2011. 524 с.

2. Кісіль З. Р., Серета В. В., Юридико-психологічні засади запобігання професійній деформації працівників правоохоронних органів: монографія. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 848 с.

3. Бугайчук К. Л. Правові основи діяльності поліції України. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 2(23). Т. 3, 2018. С.125-130. http://www.pjv.nuoua.od.ua/v2-3_2018/25.pdf.

*Шепеленко Діана Костянтинівна,
курсантка за спеціальністю «Право»
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:*

*Логінова Марина Вікторівна,
викладач кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Несприятливі на сьогодні події в Україні спричинили значні виклики для належного функціонування системи цивільного судочинства. Через необхідність евакуації, руйнування інфраструктури та обмеженість ресурсів діяльність багатьох судів була паралізована або серйозно обмежена. Це створило величезне навантаження на цю систему, призвело до критичних затримок у розгляді справ. Саме тому питання альтернативного вирішення спорів набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану.

Не зважаючи на свою ефективність, методи АВС, як от медіація, поки що не набули належної популярності в Україні. Брак обізнаності громадян та недовіра до таких альтернативних способів на тлі перевантаженості судів гальмують їх розвиток. За даними за 2022 рік, на розгляді в судах України перебувало майже 3,5 мільйона справ. Через різні причини значна частина з них не була вирішена. Надмірна тривалість судового розгляду порушує фундаментальне право осіб на доступ до правосуддя [1]. В українському законодавстві відсутні спеціальні акти, які б регулювали альтернативні механізми врегулювання спорів. Правова невизначеність щодо процедур, вимог та юридичної сили угод, укладених в результаті медіації, стримує запровадження АВС. Однак, попри поширення випадків застосування медіації, цей інститут поки що не розкривається повністю в умовах України. Обговорення питань популяризації медіації в суспільстві та співпраці між медіаторами та судами є важливим завданням [1].

Медіація може сприяти зменшенню навантаження на судову систему та забезпечити більш ефективне вирішення спорів. Важливо продовжувати